

Temelji kazenskega procesnega prava

Katja Šugman Stubbs, Primož Gorkič, Zvonko Fišer

LEXPERA®

GV
ZALOŽBA

Ljubljana 2020

Prvi del	1–4	Katja Šugman Stubbs
Drugi del	1–4	Primož Gorkič
Tretji del	1, 3–12	Primož Gorkič
	2	Katja Šugman Stubbs
Četrty del	1, 4, 5	Primož Gorkič
	2	Katja Šugman Stubbs, Primož Gorkič
	3	Zvonko Fišer
Peti del	1–4	Zvonko Fišer
Šesti del	1, 2, 5, 6	Primož Gorkič
	2.5, 4	Katja Šugman Stubbs
	3	Katja Šugman Stubbs, Primož Gorkič
	7	Zvonko Fišer

Vsebina

Seznam predpisov	17
Temeljna literatura	19
Prvi del:	
Cilji in razvoj kazenskega postopka	21
1 Posameznik in država v kazenskem postopku	21
1.1 Odnos posameznika in države	22
1.2 Vmešavanje države v kazenski pregon	23
1.3 Cilja postopka v razmerju do posameznika in države	26
1.4 Modeli (tipi) kazenskih postopkov in njihovi cilji	27
1.5 Mešani kazenski postopek in njegovi cilji	37
1.6 Kritika teze o diametralnosti ciljev	39
2 Zgodovinski razvoj kazenskega postopka	44
2.1 Rimsko pravo	44
2.2 Razvoj med 7. in 13. stoletjem	47
2.3 Kontinentalno pravo po četrtem lateranskem koncilu (1215) ...	57
2.4 Mešani kazenski postopek	68
3 Jugoslovanski kazenski postopek po drugi svetovni vojni	70
4 Slovenski kazenski postopek in njegove poglavitne spremembe	78
Drugi del:	
Temeljni pojmi kazenskega procesnega prava	85
1 Kazenski postopek	85
1.1 Dimitrijević, Vasiljević: kazenski postopek kot tristranski procesnopравни odnos	85
1.2 Bayer, Damaška, Kobe: pozitivističen pristop in kritika teorije o procesnopravnem odnosu	87
1.3 Zupančič: prelom z germanskim izročilom	90

1.4	Enotnost pojma kazenskega postopka ter ločitev točke konstituiranja domnevnega storilca kot obdolženca in točke začetka kazenskega postopka.	91
2	Subjekt kazenskega postopka	95
2.1	Procesni subjekt je tisti, ki more oblikovati tek kazenskega postopka.	95
2.2	Procesni subjekt je tisti, ki je nosilec temeljne procesne funkcije	97
3	Kazenska zadeva in procesni pojem kaznivega dejanja.	99
3.1	Kaznivo dejanje kot objekt kazenskega postopka	99
3.2	Funkcija procesnega pojma kaznivega dejanja	100
3.3	Kako razumeti pojem kaznivega dejanja v procesnem smislu. . .	103
4	Procesno dejanje	106
4.1	Procesno dejanje kot vsako procesno relevantno ravnanje (procesno dejanje v širšem smislu)	108
4.2	Procesno dejanje kot voljno dejanje, usmerjeno v procesnopravno posledico	109

Tretji del:

	Načela kazenskega procesnega prava	111
1	Splošno o načelih kazenskega procesnega prava.	111
2	Domneva nedolžnosti in načelo <i>in dubio pro reo</i>	111
3	Načelo oficialnosti kazenskega pregona	115
4	Obtožno načelo	117
5	Načelo legalitete kazenskega pregona	120
6	Načelo iskanja resnice, preiskovalno in razpravno načelo.	122
7	Načelo enakosti orožij	127
8	Načelo proste presoje dokazov	132
9	Načelo neposrednosti in ustnosti glavne obravnave.	135
10	Načelo javnosti	143
11	Načelo ekonomičnosti	148
12	Načelo prepovedi zlorabe procesnih pravic.	150
13	Načelo poštenosti postopka kot krovno načelo kazenskega procesnega prava	154

Četrtri del:

Udeleženci kazenskega postopka	157
1 Domnevni storilec	157
1.1 Domnevni storilec kot subjekt in kot objekt kazenskega postopka	157
1.2 Procesni položaj domnevnega storilca in pravice obrambe	158
1.3 Aktivna in pasivna procesna jamstva; pravice obrambe	159
1.4 Strankarska sposobnost	160
1.5 Merila obdolžitve.	161
1.5.1 Formalno-subjektivna merila	161
1.5.2 Materialno-objektivna merila	162
1.5.3 Formalno-objektivno merilo obdolžitve: osredotočenost preiskovanja.	165
1.5.4 Merila obdolžitve v ZKP	170
1.6 Razpravna sposobnost	172
1.6.1 Razpravna sposobnost v ZKP	173
1.6.2 Presoja razpravne sposobnosti in njeni ustavnopravni vidiki	175
1.6.3 Razpravna (ne)sposobnost in obramba z zagovornikom	179
1.6.4 Razpravna sposobnost in pravica do sojenja v navzočnosti	179
1.6.5 Razpravna sposobnost osumljenca?	181
1.7 Odpoved domnevnega storilca procesnim jamstvom.	183
2 Zagovornik.	191
2.1 Pomen (pravice do) zagovornika	191
2.2 Pravica do zagovornika v Ustavi in ZKP.	194
2.3 Pravica do svobodne izbire zagovornika	195
2.4 Obvezna obramba z zagovornikom	196
2.5 Procesni učinki pravice do zagovornika	198
2.6 Procesni položaj zagovornika	198
3 Upravičeni tožilec	201
3.1 O kazenskem pregonu	201
3.1.1 Uvod	201
3.1.2 Kazenski pregon – kaj je to	203
3.1.3 Odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj	204
3.1.4 Selekcija zadev za kazenski pregon?	206
3.1.5 Legaliteta ali oportuniteta?	207
3.1.6 Odločitev o kazenskem pregonu.	209

3.2	Nosilci kazenskega pregona	210
3.3	Temeljni problemi sodobnega organa pregona	214
3.3.1	Razmerje med organom pregona (ali nosilcem funkcije pregona) in politično oblastjo	215
3.3.2	Notranja organizacijska struktura organa pregona in celotne tožilske organizacije	216
3.3.3	Sistem pregona	216
3.3.4	Vpliv drugih mogočih nosilcev pregona na odločanje organa pregona ali na pregon	216
3.4	Državno tožilstvo in državni tožilci v Republiki Sloveniji.	217
3.5	Odločanje državnega tožilca o kazenskem pregonu.	220
3.5.1	Usmerjanje predkazenskega postopka	221
3.5.2	Odločanje o kazenski ovadbi.	223
3.5.3	Zavrženje ovadbe	224
3.5.4	Pogojno odloženi pregon in poravnavanje	227
3.5.5	Sklepno o zavrženju ovadbe	230
3.5.6	Državni tožilec in predlagalni delikti	230
3.5.7	Kazenski pregon proti mladoletnikom lahko sproži le državni tožilec	233
3.6	Oškodovanec kot tožilec	233
3.6.1	Subsidiarni pregon – kako deluje	235
3.6.2	Subsidiarni pregon kot korektiv javnega pregona.	237
3.7	Zasebni tožilec	240
4	Kazensko sodišče.	245
4.1	Sodišče v organizacijskem in v procesnem smislu	245
4.2	Naloge sodišča v kazenskem postopku	247
4.3	Kateri organ lahko imenujemo sodišče	249
4.3.1	Neodvisnost sodišča	250
4.3.2	Nepriistranskost sodišča.	252
4.3.3	Zakoniti (naravni) sodnik	257
4.3.4	Jamstva poštenega postopka	258
4.4	Ureditev kazenskih sodišč	259
4.4.1	Pristojnost	260
4.4.2	Sestava sodišča	273
5	Oškodovanec	283
5.1	Žrtev v kazenskem postopku – razvoj	283
5.2	Pravica žrtve do kazenskopravnega varstva?	286
5.3	Oškodovanec	288
5.4	Trije krogi varstva oškodovanca v kazenskem postopku	290

5.4.1	Prvi krog: oškodovanec kot procesni subjekt	290
5.4.2	Drugi krog: varstvo oškodovanca zaradi kazenskega postopka.	292
5.4.3	Tretji krog: stransko varstvo oškodovanca v kazenskem postopku	295
5.5	Konfliktnost položaja oškodovanca in domnevnega storilca	296
5.6	Položaj oškodovanca v kontekstu sporazumnega reševanja kazenskih zadev	297
5.7	Premoženjskopравни zahtevek	299
 Peti del:		
	Omejevalni ukrepi	303
1	Uvod	303
2	Omejevalni ukrepi: poseg v človekove pravice ali zgolj orodje v kazenskem postopku?	306
3	Značilnosti omejevalnih ukrepov.	314
3.1	Opredelitev in tipi	314
3.2	Trajanje	315
3.3	Pristojnost	318
3.4	Postopek odločanja o omejevalnih ukrepih	321
4	Pregled omejevalnih ukrepov v ZKP.	325
4.1	Osebni omejevalni ukrepi	327
4.1.1	Pripor	329
4.1.2	Hišni pripor.	339
4.1.3	Varščina.	342
4.1.4	Začasni odvzem vozniškega dovoljenja	343
4.1.5	Prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi	345
4.1.6	Javljanje na policijski postaji.	346
4.1.7	Obljuba obdolženca, da ne bo zapustil prebivališča	347
4.2	Stvarni omejevalni ukrepi	347
4.2.1	Začasno zavarovanje premoženjskopravnega zahtevka.	350
4.2.2	Začasni zaseg predmetov	352
4.2.3	Začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi	355
 Šesti del:		
	Potek kazenskega postopka	361
1	Uvod	361
1.1	Procesne predpostavke.	362

2	Predkazenski postopek	364
2.1	Pojem in cilji predkazenskega postopka	364
2.2	Predkazenski postopek in zgodovinski tipi kazenskega postopka.	368
2.2.1	Predkazenski postopek v modelu inkvizitornega postopka	368
2.2.2	Predkazenski postopek v modelu akuzatornega postopka	368
2.2.3	Predkazenski postopek v modelu mešanega postopka	369
2.2.4	Sodobni tipi predkazenskega (predhodnega) postopka.	371
2.3	Zasnova, namen in subjekti predkazenskega postopka	373
2.3.1	Državni tožilec in policija	374
2.3.2	Domnevni storilec.	375
2.3.3	Sodišče	375
2.4	Predkazenski postopek v slovenski ureditvi.	377
2.4.1	Začetek predkazenskega postopka in prva informacija o kaznivem dejanju (<i>notitia criminis</i>); konec predkazenskega postopka	377
2.4.2	Procesna dejanja v predkazenskem postopku	379
2.4.3	Odločitev državnega tožilca o pregonu po koncu predkazenskega postopka	385
2.5	Spremembe vlog policije, državnega tožilca in preiskovalnega sodnika v ZKP	388
2.5.1	Sprememba vloge preiskovalnega sodnika	388
2.5.2	Sprememba vloge državnega tožilca.	390
2.5.3	Sprememba vloge policije.	394
3	Sodna preiskava	395
3.1	Uvod.	395
3.2	Namen faze preiskave	396
3.4	Potek sodne preiskave	400
3.4.1	Začetek preiskave in zahteva za preiskavo	400
3.4.2	Identiteta zahteve in sklepa o preiskavi; razširitev preiskave	402
3.4.3	Preiskovalna dejanja	403
3.4.4	Konec preiskave	405
3.5	Prednosti in slabosti sodne preiskave.	408
3.5.1	Selektivna funkcija in sodna kontrola preiskovalne dejavnosti	408
3.5.2	Iskanje resnice.	409
3.5.3	Dvojna vloga preiskovalnega sodnika.	409

3.5.4	Enakost orožij	410
3.5.5	(Omejeno) trajanje postopka	411
3.6	Trendi razvoja sodne preiskave v slovenskem postopku	411
4	Pogajanja in sporazum o priznanju krivde	412
4.1	Uvod	412
4.2	Sprememba procesnih vlog	416
4.3	Slovenska ureditev	418
4.3.1	Sporazum o priznanju krivde	419
4.3.2	Kdo lahko da pobudo za pogajanja	421
4.3.3	Faza kazenskega postopka, v kateri lahko pride do pogajanj	421
4.3.4	Pravice obdolženca	422
4.3.5	Predmet sporazuma	425
4.3.6	Kaj ne sme biti predmet pogajanj	429
4.3.7	Postopek s sporazumom	431
4.3.8	Sodna presoja priznanja	433
4.3.9	Razlike med priznanjem v postopku sporazumevanja o priznanju krivde in tistim na predobravnavnem naroku	438
4.4	Sklep	441
5	Vmesna faza	441
5.1	Splošno o vmesni fazi: razvoj in namen	441
5.2	Obtožno načelo in načelo koncentracije glavne obravnave	442
5.3	Obtožni akt: pojem, vložitev, preizkus	442
5.4	Preizkus obtožnega akta	448
5.4.1	Formalni preizkus obtožnega akta	449
5.4.2	Ugovorni postopek in materialni preizkus obtožnega akta	449
5.4.3	Odločitve zunajobravnavnega senata o ugovoru in pravomočnost obtožnice	451
5.4.4	Preizkus obtožnega akta v skrajšanem postopku	452
5.4.5	Dokazni standard za vložitev in preizkus obtožbe	452
5.5	Osredotočenje predmeta obravnavanja	454
5.5.1	(Ne)osredotočenost sojenja in dejavniki	455
5.5.2	Mehanizmi osredotočenja sojenja	456
5.5.3	Predobravnavni narok	457
5.5.4	Procesni predlogi	457
5.5.5	Sistem prekluzij	459
5.5.6	Dogovor o poteku glavne obravnave	461

6	Glavna obravnava	461
6.1	Pomen glavne obravnave; obvezna glavna obravnava?	462
6.2	Strukturna vprašanja	463
6.2.1	Enotno ali ločeno obravnavanje vprašanja krivde in sankcije	463
6.2.2	Epizodična ali koncentrirana glavna obravnava?	465
6.2.3	Kdo zagotavlja procesno gradivo, sodišče ali stranki?	467
6.3	Glavna obravnava v slovenskem kazenskem postopku	469
6.3.1	Predstavitev obtožbe in odgovor nanjo	472
6.3.2	Zaslišanje obdolženca (in priznanje krivde na glavni obravnavi)	472
6.3.3	Dokazni postopek s spremembo in razširitvijo obtožbe	474
6.3.4	Beseda strank	479
6.3.5	Zastoji na glavni obravnavi	479
6.4	Splošno o odločbah sodišča	481
6.4.1	Tipi odločb v kazenskem postopku	481
6.4.2	Izdaja odločb v kazenskem postopku	485
6.4.3	Naznanitev sodnih odločb in drugih pisanj	486
6.4.4	Pisna izdelava odločb	488
6.5	Posebej o sodbi sodišča prve stopnje	489
6.5.1	Tipi sodb: zavrnilna, oprostilna, obsodilna	489
6.5.2	Sodba le po opravljeni glavni obravnavi?	495
6.5.3	Identiteta obtožbe in sodbe, posegi sodišča v opis kaznivega dejanja	496
6.5.4	<i>Iura novit curia</i> in sprememba pravne opredelitve	498
6.5.5	Dokazna ocena	499
7	Postopek s pravnimi sredstvi	500
7.1	Uvod	500
7.1.1	Pravna sredstva so v rokah strank	502
7.1.2	Organizacija odločanja o pravnih sredstvih	504
7.1.3	Kasirati ali reformirati?	505
7.1.4	Pravna sredstva so človekova pravica	506
7.2	Vrste (delitev) pravnih sredstev	508
7.2.1	O položaju državnega tožilca v postopkih s pravnimi sredstvi	517
7.3	Redna pravna sredstva: pritožba zoper sodbo in zoper sklep	518
7.3.1	Prepoved spremembe na slabše (<i>reformatio in peius</i>)	520
7.3.2	Upravičenci do pritožbe (kdo lahko poda pritožbo)	521
7.3.3	Napoved pritožbe	524
7.3.4	Kaj mora vsebovati pritožba (vsebina pritožbe)	525

7.3.5	Pritožbeni razlogi (razlogi, s katerimi se sme sodba izpodbijati)	525
7.3.6	Postopek s pritožbo in nekateri procesni vidiki odločanja o pritožbi.	536
7.3.7	Odločitve sodišča druge stopnje o pritožbi	539
7.3.8	Pritožba zoper sodbo sodišča druge stopnje	543
7.3.9	Pravnomočnost	545
7.4	Izredna pravna sredstva	546
7.4.1	Zahteva za obnovo kazenskega postopka	548
7.4.2	Zahteva za izredno omilitev kazni	556
7.4.3	Zahteva za varstvo zakonitosti	557
	Literatura	567
	The Fundamentals of Criminal Procedural Law (Summary)	583
	Imensko kazalo	587
	Stvarno kazalo	591
	Recenziji	605

Predgovor

Ta knjiga je pravzaprav prvi korak v smeri priprave systemskega besedila za potrebe študija kazenskega procesnega prava na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani po učbeniku prof. dr. Avgusta Munde, ki je izšel v letih 1956/57. Upamo pa, da bodo po njej segli tudi drugi, ki jim je kazensko procesno pravo (poklicno) blizu.

Zaradi izredne dinamike na področju ureditve kazenskega postopka avtorji tvegamo, da bo knjiga ob izidu ali kmalu po njem že zastarela. Pozoren bralec bo tudi ugotovil, da knjiga ne zajema celotne materije kazenskega procesnega prava, ampak samo to, kar obljublja naslov: temelje. V njej so obravnavana temeljna vprašanja razvoja, teoretičnih pojmov, načel kazenskega procesnega prava, subjektov in stadijev kazenskega postopka.

Kljub temu je za nas prvi kamen na poti k celoviti obravnavi kazenskega procesnega prava. Drugi korak bo prav gotovo prenovitev in posodobitev dela *Dokazovanje v kazenskem postopku* (2011), ki bo obravnavalo tiste teme dokaznega prava kazenskega postopka, ki so v tej knjigi le obrobno omenjene ali sploh niso.

Vendar s tem prizadevanj za celovito obravnavo kazenskega procesnega prava še ne more biti konec. Razvoj gre že dlje časa v smer stranske procesne zakonodaje in rešitev, prilagojenih različnim subjektom postopka: mladoletnikom, pravnim osebam in Evropskemu javnemu tožilstvu. Ti postopki v tej knjigi niso systemsko obravnavani, pa si gotovo zaslužijo posebno pozornost. Že danes namreč lahko trdimo, da v Sloveniji nimamo enotnega kazenskega procesnega prava in ne le enega tipa kazenskega postopka.

dr. Katja Šugman Stubbs
dr. Primož Gorkič
dr. Zvonko Fišer

Ljubljana, marec 2020

The Fundamentals of Criminal Procedural Law

(Summary)

This book is an attempt to cut across almost three decades of developments in Slovenian criminal procedural law. To this day, the starting point remains the procedural skeleton designed in the 1960s. This framework has been under constant revision, in particular after 1991 with the adoption of a new constitution. The impact of taking constitutionally protected human rights seriously in the field of criminal procedure has changed the landscape of criminal procedural law. Not only did the Constitutional Court initiate important amendments to the Criminal Procedure Act, taking human rights seriously has caused significant shifts in criminal procedural theory, as well.

While the concept of the book remains faithful to traditional parameters of systemic works on the criminal procedural law, it strives to embody the theoretical shifts that have taken place since 1991. These theoretical shifts can be summarised as follows: first, the need to effectively secure fair trial safeguards caused a change in the concept of criminal procedure; second, putting human rights first requires that the need to protect defendant's dignity be taken seriously; and third, in significant contrast to the initially mentioned theoretical shifts, there is a noticeable shift in the importance of preliminary (pre-trial) phases of criminal procedure in resolving a criminal case.

The change in the concept of criminal procedure has its roots in the now-abandoned notion of criminal procedure as a (purely) judicial procedure. Such a notion carried some significant consequences. In principle, evidence can only be collected by a court of law, in contrast to evidence collected by the police or public prosecutor. At the same time, fair trial guarantees are only recognised in judicial proceedings, and not when suspects are in contact with the police. While these consequences were never fully realised in a legislative text, the notion persisted and still echoes in legislative texts and jurisprudence of Slovenian courts. The transformative processes regarding the notion of criminal procedure have started already in the 1980s; they did not, however, bear fruit until the early 2000s, when both the legislator and the jurisprudence started to adopt a different concept: one that did not rely on formal distinctions, but put the suspect at the centre. The beginning of criminal procedure is no longer the beginning of judicial proceedings, but has instead shifted towards earlier stages of police-led investigative efforts in the preliminary procedure. This shift required that we reinvestigate the core theoretical concepts of criminal proce-

dures: the actors of criminal procedure, the object of criminal procedure, and the notion of procedural acts. This book offers an overview of theoretical developments that have influenced modern Slovenian thought on core procedural concepts and incorporates the preliminary inquiry, led by police and the public prosecutor, into the concept of criminal procedure.

At the same time, there has been a strong initiative to abandon the concept of judicial investigation and introduce (comparatively wide-spread) alternative concepts of investigating phase, namely the prosecutor-led investigation. Slovenian criminal procedure, at this time, still follows the original framework set up by the French criminal justice reform of the early 1800s. Although there have been significant deviations from the concept of mandatory judicial investigation in regular criminal procedure, the concept remains a central characteristic of the Slovenian criminal justice system. For this reason, the book explores not only the solutions currently in force, but also aims to present arguments for and against the phase of judicial investigation. Perhaps most importantly, the figure of investigating judge is subject to detailed scrutiny, since its inherent contradictions lie at the very heart of the debate.

These structural issues go hand in hand with the changing perspectives on the legal standing of alleged perpetrator, either as suspect, accused or defendant. Securing the procedural safeguards of the suspect has been the driving force in exploring alternative concepts of criminal procedure that would justify strengthening the rights of suspects in preliminary, police-led phases of criminal procedure. Authors explored both historical and theoretical arguments that have paved the development of suspect's procedural standing. With the suspect recognised as a participant in a criminal procedure, special emphasis is placed on the waiver of procedural rights as a key procedural act exercised by suspects. Authors strongly rely on the jurisprudence of domestic and foreign courts to explore the criteria of valid waiver of rights.

There is little doubt that procedural safeguards represent the core of the dignity afforded to suspects and defendants in criminal procedure. Waiver of rights, in particular, demonstrates their freedom to self-regulate their procedural status and, consequently, allows the bodies of criminal procedure to explore alternative procedural paths in resolving a criminal case. The development of defendant's legal standing has resulted in the development of the extensive plea bargaining mechanism. Authors explore the implications of these practices, which were welcomed by practising lawyers, prosecutors and judges, and strongly criticised by theoreticians.

The results of these developments of Slovenian criminal procedure have led us to the third and final shift in the power structure of criminal procedure. The abandonment of the notion of criminal procedure as judicial procedure allowed for an expansion of powers exercised by the police and the public prosecutor. Paradoxically, the strengthening of defendant's rights has the same effect. Allowing the police and the prosecutor to collect fully admissible evidence in the preliminary procedure, while promoting out-of-court mechanisms of resolving criminal cases, leaves judges

and defendants with little choice but to rely on evidence unilaterally collected by the police and prosecutor. Authors disclose and analyse these underlying currents in the everlasting power struggle within the criminal justice system.

In conclusion, the authors provide the reader a comprehensive insight into the normative solutions of Slovenian criminal procedure, while critically monitoring the newly developed contradictions in the already incoherent procedural framework.

Recenziji

Monografija *Temelji kazenskega procesnega prava*, ki so jo napisali profesorji Pravne fakultete Univerze v Ljubljani dr. Katja Šugman Stubbs, dr. Primož Gorkič in dr. Zvonko Fišer, vsebuje sistematičen prikaz temeljnih pojmov kazenskega procesnega prava. Takšna predstavitev predpostavlja zahtevno znanstveno delo. Kazensko procesno pravo je znanost, nauk o tem, kako naj bo urejen kazenski postopek, da bo ustrezal doseženi stopnji pravne kulture. Kazensko pravo je javno pravo. Zato je Zakon o kazenskem postopku eden najpomembnejših pravnih aktov države, ki se razglašča za demokratično in pravno. Z načinom, na katerega je urejen kazenski postopek, država razkriva, s kolikšno tenkočutnostjo varuje obdolženčeve temeljne pravice kot njegove obrambne pravice zlasti v zadevah, v katerih je spor med njo in domnevnim storilcem kaznivega dejanja zaostren, in to toliko bolj, kolikor hujše je kaznivo dejanje. Da je v sodni praksi mogoče presojati, ali so izpolnjene vse materialne kazenskopravne predpostavke, pod katerimi je mogoče zatrjevati obstoj določenega kaznivega dejanja, morajo biti izpolnjene tudi vse ustrezne procesnopravne predpostavke. To pa pomeni, da je razumevanje temeljnih pojmov kazenskega procesnega prava predpogoj, da bodo v vsaki posamezni kazenski zadevi pravilno razrešena vsa dejanska in pravna vprašanja. Zato se kot metodološko izhodišče kazenskega procesnega prava zastavlja vprašanje, kakšna naj bo normativna zgradba kazenskega postopka, da bo ustrezala njegovi temeljni funkciji, razpeti med zakonsko zahtevo, da nihče ne sme biti po nedolžnem obsojen, krivemu storilcu kaznivega dejanja pa se izreče kazenska sankcija v skladu z zakonom. Med takšno garantno, jamstveno funkcijo kazenskega postopka na eni in njegovo funkcijo varovanja družbe pred kaznivimi dejanji na drugi strani vlada nenehna napetost, zaradi katere so teoretična in praktična prizadevanja v nenehnem iskanju ravnotežja med njima. S svojim dogmatičnim, teoretičnim, zgodovinskim in filozofskim proučevanjem temeljnih institutov kazenskega postopka in njihovega medsebojnega odnosa je metodologija kazenskega procesnega prava pravzaprav metodologija kazenskega ustavnega prava. Na takšni metodološki podlagi pa je zasnovana tudi ta monografija.

Monografija treh avtorjev, ki so doslej pomembno prispevali k razvoju procesnega prava Republike Slovenije, je zelo obsežna, celoten tekst pa je smiselno razdeljen na šest delov.

Prvi del (*Cilji in razvoj kazenskega postopka*) je namenjen odnosu med državo in obdolžencem v kazenskem postopku ter pravnim predpostavkam za poseg države v njegove temeljne pravice. Ta odnos je predstavljen s stališča treh temeljnih zgodovinskih tipov kazenskega postopka, in sicer akuzatornega, inkvizitornega in mešanega, s poudarkom na značilnostih kontinentalnega kazenskega postopka med 7. in 13. stoletjem ter njihovih ciljih. Podaja tudi pregled značilnosti razvoja jugoslovanskega kazenskega postopka po drugi svetovni vojni, s pogloblitvami spremembami v slovenskem kazenskem postopku po letu 1994.

V tem delu pritegne posebno pozornost razprava o učinkovitosti kazenskega postopka. Vprašanje je pomembno, ker potrebo po spremembah ZKP vlada vedno utemeljuje s sklicevanjem na zahtevo po njegovi večji učinkovitosti. Učinkovitost kazenskega postopka je relativna kategorija, povsem nekonkretiziran kriterij. Zato avtorji ta pojem upravičeno analizirajo s stališča »kritike teze o diametralni nasprotnosti ciljev«, ki zadeva vprašanje učinkovitosti kazenskega postopka s stališča sorazmerja med njegovo varstveno in jamstveno funkcijo. Vprašanje se zastavlja zato, ker zgodovinske izkušnje po presoji avtorjev kažejo, da ob »večanju učinkovitosti, vsaj v grobem, varstvo človekovih pravic upada«, ob krepitvi varstva teh pravic pa »sorazmerno upada učinkovitost kazenskega postopka«. Zato postavljajo retorično vprašanje, ali bi bil tak normativni sistem, ki bi težil predvsem k svoji učinkovitosti v smislu zanesljivega odkrivanja kaznivih dejanj, sploh še praven. Ne glede na takšno zgodovinsko dejstvo hkrati ugotavljajo, »da zaradi težnje po vse večji učinkovitosti kazenskega postopka spoštovanje človekovih pravic še zdaleč ne pade na najnižjo točko«. V tej razpravi jim je treba pritrditi, da bi bil kazenski postopek tudi v primeru, da bi zakonodaja in sodišča dosledno sledila zahtevi po varstvu teh pravic, celo ob najstrožjih pravilih za izločitev nezakonitih dokazov dovolj učinkovit, saj bi »kazenski pregon zajel še vedno mnogo storilcev kaznivih dejanj«. Takšna ocena torej poudarja, da ni tolikšen problem kazenskega procesnega prava, če so standardi za varstvo človekovih pravic previsoki, bistveno huje bi namreč bilo, če bi se ti pravni standardi znižali.

V nadaljevanju monografija opozarja na novele, ki so pomenile pomemben preobrat v procesni tradiciji. Novela ZKP-A je določila pravne standarde za uporabo posebnih prikritih ukrepov. Novela ZKP-E je odpravila zakonsko prepoved policiji, da zaslišuje osumljenca na procesnoppravno veljaven način. S 148.a členom ZKP je namreč policija dobila pooblastilo za njegovo zaslišanje ob podanem pravnem pouku v smislu 227. člena ZKP in ob navzočnosti

njegovega zagovornika. Pod takšnimi pogoji je izjava obdolženca veljaven dokaz. V tej zvezi je treba pritrditi kritiki tretjega odstavka 148.a člena ZKP. Ta določa, da sodišče »sodne določbe« ne sme opreti na obdolženčev izjavo, če ta ni bila podana na način, pod katerim sicer velja za dokaz. Če je obdolženec sicer prejel popolni pravni pouk o pravici do molka, vendar brez navzočnosti zagovornika, sodna praksa razglašča takšno izjavo osumljenca za nekakšen poldokaz, na katerega je mogoče opreti sklep o preiskavi in sklep o odreditvi pripora, čeprav se zakonodajalec ne izreče v takšnem smislu. Zakon namreč ne določa, da bi bila izjava, na katero ni mogoče opreti sodne odločbe, predmet izločitve v smislu 83. člena ZKP. Sodne odločbe pa so odredbe, sklepi in sodbe. Zato bi zakonodajalec lahko jasneje zapisal, da sodbe ni mogoče opreti na takšno izjavo osumljenca; to bi dopuščalo razlago, da sklepe, s katerimi se odloča o pomembnejših procesnih vprašanjih, lahko.

Predmet pozornosti avtorjev je še zlasti novela ZKP-K, ki je kot najpomembnejšo posttranzicijsko spremembo uvedla povsem nove institute, zlasti sporazum o priznanju krivde in obvezni predobravnavni narok. Te novosti so podrobno obravnavane v šestem delu knjige.

Drugi del (*Temeljni pojmi kazenskega procesnega prava*) najprej predstavi pojem kazenskega postopka, kot so ga v doktrini jugoslovanskega kazenskega procesnega prava obravnavali že Dimitrijević, Vasiljević, Bayer, Damaška, Zupančič. Ta polemika se je na področju jugoslovanske teorije razpredala ob vprašanju, kdaj se kazenski postopek začne in v kakšnem razmerju so ti temeljni procesni subjekti med seboj, tj. v razmerju pravic in dolžnosti, ter kdo ima pravice in kdo dolžnosti. Ob tem se je kazenski postopek razkril kot prisilni, večstranski odnos, ob katerem se zastavlja vprašanje, v kakšnem pravnem razmerju so si trije temeljni procesni subjekti. Iz celotne polemike je bilo mogoče izluščiti predvsem to, da temeljni procesni subjekti (državni tožilec, obdolženec in sodišče) niso v korelativnem razmerju pravic in dolžnosti, temveč so državni organi v medsebojnem razmerju kompetitivnih upravičenj, torej pristojnostnih pooblastil, ker ima svoje procesne pravice le obdolženec, ki so jih državni organi v okviru svojih procesnih pooblastil dolžni spoštovati. Na takšni podlagi avtorji kot še vedno aktualno zastavljajo vprašanje, v katerem trenutku se konstituira začetek kazenskega postopka. Nanj izčrpno odgovarjajo v razpravi o enotnosti pojma kazenskega postopka ter o ločitvi točke konstituiranja začetka kazenskega postopka in s tem določanju obdolženčevega procesnega položaja.

Zdi se, da je trenutek začetka kazenskega postopka čedalje manj pomemben, ker postaja tudi predkazenski postopek sestavni del ustavnopravne problematike, saj policijo in tožilstvo vežejo takšne zahteve za varstvo obdolženčevih pravic, kot to velja v kazenskem postopku za samo sodišče (7. člen ZDT). Zato je razprava nadgradnja teoretične analize pojma kazenskega

postopka kot procesnopравnega odnosa. V tem kontekstu avtorji razpravljajo tudi o procesnih subjektih in lastnostih, ki jim dajejo naravo procesne subjektivitete, ter o procesnih dejanjih.

Kazenski postopek je celota sistematično opravljenih procesnih dejanj sodišča in strank z namenom, da se ugotovi, ali in koliko je očitek obtožbe obdolžencu utemeljen. Procesna dejanja avtorji opredelijo kot »ravljanje procesnih udeležencev, ki učinkuje v kazenskem postopku in ki mu kazensko procesno pravo predpisuje postavke in učinke«, ter navedejo definicije procesnih dejanj različnih predvsem tujih avtorjev. Kazenski postopek je komunikacijski proces. Zato v svoji praktični izvedbi pomeni sistem izjav, s katerimi temeljni procesni subjekti vplivajo na začetek, trajanje in konec kazenskega postopka. Sodišče jih opravlja z odredbi, sklepi in sodbami, stranke pa jih podajajo ustno, in sicer ustno na zapisnik, lahko so posnete in nato v zapisnik prepisane, lahko so podane pisno, se pravi v obliki vlog strank, lahko pa se izražajo tudi s sklepčnimi, konkludentnimi dejanji, na podlagi katerih se sklepa na negativno procesno voljo stranke. Uvrstitev golih izjav vednosti med procesna dejanja namreč ne zadosti zahtevi, da mora biti procesna volja razvidna navzven in izražena z določenim procesnim dejanjem, torej s procesno izjavo, ki naj bi imela vpliv na potek izid kazenskega postopka. Zato bi morda lahko avtorji jasno izrazili, kaj so procesna dejanja, ker poleg subjektov in objektov kazenskega postopka spadajo med tri temeljne, najvišje pojme kazenskega procesnega prava, ki jim je mogoče podrediti sleherni pojem s področja kazenskega procesnega prava. Procesna dejanja se v teoriji razvrščajo na procesna dejanja procesnega vodstva, vzdrževanja procesne discipline, dokazovanja in procesna dejanja omejevanja zaradi zagotovitve navzočnosti obdolžencev, prič in izvedencev, zaradi neoviranega poteka kazenskega postopka in zaradi preprečitve ponovitvene nevarnosti.

V tretjem delu knjige (*Načela kazenskega procesnega prava*) so predstavljena načela kazenskega procesnega prava. Njihov pomen je dvojen: so napotek zakonodajalcu, katera načela naj se pri načrtovanju zakonskih sprememb ohranijo in katera naj se opustijo, pomembna pa so tudi zaradi sodne prakse. Pomenijo namreč zaključeno pomensko shemo, v okviru katere je treba razlagati določbe ZKP oziroma institute kazenskega procesnega prava v njihovih medsebojnih razmerjih.

S tem v zvezi zastavlja metodološko vprašanje, katero je najvišje procesno načelo. Avtorji tja uvrstijo načelo domneve obdolženčeve nedolžnosti *in dubio proreo*, vendar je vprašljivo, ali je res. Grubiša je menil, da je to načelo materialne resnice, Bayer in Krapac pa sta razlagala, da so načela med seboj enakovredna. Domneva nedolžnosti namreč velja predvsem za sodišče, za organe odkrivanja in pregona pa domneva krivde, saj svoje (pred)procesne aktivnosti začnejo ob domnevi, da je obdolženec storil kaznivo dejanje in da

utegne biti kriv. Zato je vprašanje, ali ni najvišje procesno načelo načelo pravičnosti, kajti vsa druga načela samo poudarjajo idejo pravičnega kazenskega postopka, torej postopka, v katerem imata obe stranki enake možnosti vplivati na njegov izid. Seveda enakopravne možnosti stranki nimata. Obdolženec je v sporu z državo, razkošno opremljeno silo z vsem svojim znanstvenim in profesionalnim potencialom, sam pa je dokaj nebogljen, prava nevešč in pod pezo negotovega izida kazenskega postopka, ki bo odločal o usodi njega in vseh tistih, ki so nanj eksistenčno in čustveno vezani. Te enakosti, ki se kot enakost razglaša *de iure*, *de facto* torej ni. Zato so ustavne pravice kompenzatorni mehanizem za preseganje te neenakosti. Eno temeljnih civilizacijskih vprašanj je namreč vprašanje, kakšen naj bo položaj obdolženca v kazenskem postopku, da bo ta ustrezal predstavam o pravičnem kazenskem postopku. Zato se vsekakor prej zdi, da je načelo pravičnega kazenskega postopka najvišje procesno načelo, vsa druga pa so le njegov eksponent, ker vsako zase poudarjajo po en vidik te pravičnosti, ki ji idejno izhodišče dajeta določba 6. člena Evropske konvencije o človekovih pravicah in Ustava Republike Slovenije, ki zagotavlja jamstva obdolženca v kazenskem postopku.

Med načeli pozornost vzbuja zlasti načelo materialne resnice. V teoriji so bila mnenja, da je ostanek inkvizitornega postopka, v modernem kazenskem pravu pa anahronizem. V resnici pa to načelo doživlja ponovno afirmacijo, vendar ne kot cilj kazenskega postopka, temveč kot metoda za presojo, ali so v obtožbi zatrjevana dejstva obstoječa in ugotovljena na procesnopravno upošteveni način.

V monografiji je jasno razvidno, kako določajo dokazna pravila način, na katerega se resnica o pravno pomembnih dejstvih prepozna, in kako so ta pravila sestavni del resnice same. Z dokaznimi pravili je namreč določen procesni status resnice v kazenskem postopku, presojanje veljavnosti dokazov, zbranih v tujini, pa le še dodatno kaže, da je ključni problem takega presojanja v tem, ker je v različnih pravnih sistemih na različen način določeno, kdaj in pod kakšnimi pogoji je mogoče določen dokaz priznati kot pravno upošteven vir spoznanja o kakšnem pravno pomembnem dejstvu, da lahko postane na glavni obravnavi sam zase in v zvezi z drugimi dokazi predmet proste presoje.

V četrtem delu (*Udeleženci kazenskega postopka*) avtorji obravnavajo, kakšen naj bo položaj obdolženca v kazenskem postopku. To je namreč eno temeljnih civilizacijskih vprašanj. Zato mu namenjajo vso potrebno pozornost. V tem delu so obravnavana za prakso pomembna pravila za presojanje obdolženčeve procesne, razpravne sposobnosti, procesni pogoji za odpoved procesnim jamstvom, položaj zagovornika ter procesni položaj oškodovanca kot tožilca in zasebnega tožilca. Ob upoštevanju evropskih direktiv o položaju žrtve v kazenskem postopku sta predstavljena njihov položaj in način njihove

vega varstva. Naše procesno pravo izraza žrtev ni poznalo, dokler ni bil ta pojem zajet v določbah 71.a, 113. in 134.a člena KZ-1. Žrtev se namreč obravnava kot procesni subjekt, urejeno je njeno varstvo v kazenskem postopku in varstvo oškodovanca v kazenskem postopku, nadalje oškodovančev položaj v konfliktnem odnosu do domnevnega storilca, v kontekstu sporazumnega reševanja kazenske zadeve ter oškodovanca kot upravičenca do premoženjsko pravnega zahtevka.

Peti del (*Omejevalni ukrepi*) sistematično predstavi pogoje za omejevalne ukrepe, kot so pripor, hišni pripor, varščina, začasni odvzem vozniškega dovoljenja, prepoved približevanja določenemu kraju ali osebi, javljanje na policijski postaji in obljuba obdolženca, da ne bo zapustil prebivališča. Poleg osebnih omejevalnih ukrepov je pozornost namenjena tudi stvarnim omejevalnim ukrepom, in sicer začasnemu zavarovanju premoženjskopravnega zahtevka, začasnemu zasegu predmetov in začasnemu zavarovanju zahtevka za odvzem premoženjske koristi.

Šesti del (*Potek kazenskega postopka*) obravnava potek tega postopka, ki je spoznavni proces z več fazami, od katerih ima vsaka svoj pomen in vpliva nanj kot na celoto. Opisane so značilnosti posameznih faz, tako predkazenski postopek, sodna preiskava, sklepanje sporazuma o priznanju krivde, ugovorni postopek s preizkusom obtožnega akta, predobravnavni narok, na katerem lahko obdolženec krivdo prizna, potek glavne obravnave z vsemi njenimi značilnostmi in glede na različne procesne situacije. Ta prikaz je zelo koristen, ker obravnava oba načina sporazumevanja o priznanju krivde ter najrazličnejše procesne situacije, do katerih lahko pride tako na tem naroku kakor tudi na glavni obravnavi. Šesti del se sklene s prikazom sistema rednih in izrednih pravnih sredstev.

Monografija je pomemben prispevek k razvoju kazenskega procesnega prava, saj bomo po dolgem času spet dobili celovit pregled našega kazenskega procesnega prava, z vsemi bistvenimi značilnostmi kazenskega postopka. Vsekakor bi bilo koristno, če bi zajela tudi dokazno problematiko. Kazenski postopek je namreč v zadnjih dveh desetletjih doživel več izredno pomembnih in obsežnih zakonskih sprememb, ki so vnesle pomembne novosti v obstoječo procesnoppravno sistematiko in s tem dodobra spremenile tradicionalni procesnoppravni način razmišljanja. Monografija tako odpravlja vrzeli na področju literature s področja kazenskega procesnega prava ter odpravlja vrsto teoretičnih vprašanj in praktičnih dilem, povezanih z novelami ZKP. Avtorji pa se vračajo tudi k nekaterim nerazjasnjnim vprašanjem, celo iz daljne preteklosti.

Takšna celovita analiza aktualnih teoretičnih, zakonodajnih in praktičnih problemov kazenskega procesnega prava je zato toliko bolj dobrodošla ne le kot študijski pripomoček in priročnik za sodno prakso, temveč tudi kot podlaga za presojanje o tem, v katero smer naj se naš kazenski postopek razvija

v prihodnje. Ob pripravah na spremembo normativne zgradbe kazenskega postopka je treba upoštevati, da vsaka takšna sprememba pomeni spremembo predhodno priznanih pravnih vrednot.

izr. prof. dr. Zlatan Dežman

Maribor, 16. marca 2019

* * *

Knjiga *Temelji kazenskega procesnega prava* predstavlja temeljito i opsežno znanstveno djelo o kaznenom procesnom pravu, grani prava koja se bavi oblicima, načelima, subjektima i pretpostavkama kaznenog postupka. Iako naslov knjige govori o »temeljima« dakle osnovama kaznenog procesnog prava, radi se o vrlo nepretencioznom naslovu u kojem s obzirom na opseg analiziranog i prikazanog sadržaja predmeta istraživanja i dubinu znanstvene analize, nalazimo puno više od temelja odnosno osnova kaznenog procesnog prava. Radi se o iznimno kvalitetnoj i opsežnoj analizi znanstvene (pod)grane kaznenog procesnog prava koja je provedena iz svih relevantnih perspektiva i metoda istraživanja uključujući povijesnu, teorijsku, pozitivnopravnu, međunarodnu i europskopravnu, komparativnu, ustavnu i jurisprudencijsku. Sam opseg knjige, osobito u usporedbi sa drugim djelima takvog ili sličnog naslova, govori nam da njezin sadržaj predstavlja puno više od temelja ove grane prava.

K tome, knjiga inkorporira suvremene aspekte kaznenog procesnog prava koje je pod utjecajem internacionalizacije i europeizacije zadnjih desetljeća doživjelo značajne izmjene odnosno promijenila svoj sadržaj kako normativno tako i teorijski. Autori, vodeći slovenski kazneni procesualisti izuzetno su dobro upoznati sa suvremenim trendovima kaznenog procesnog prava te su svoja znanja prenijeli i u ovu knjigu, pružajući svojim čitateljima uvid u aktualno i suvremeno kazneno procesno pravo.

Autori koriste relevantnu i opsežnu literaturu, pravne izvore i sudsku praksu. Literatura obuhvaća glavna djela iz kaznenog procesnog prava na slovenskom, srpskom, hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku kao što su knjige, udžbenici i znanstveni komentari Zakona o kaznenom postupku. K tome za posebnu pohvalu je korištenje jurisprudencije ustavnih sudova i visokih kaznenih sudova čime se kaznenoproceno pravo oživotvoruje u sudskoj praksi te se knjiga otvara prema praktičarima.

Prvo poglavlje pod nazivom »Cilji in razvoj kazenskega postopka« otkriva iznimnu erudiciju i teorijsku potkovanost autorice Katje Šugman Stubbs.

U njemu su prikazani filozofski, politički i ustavnopravni temelji kaznenog procesnog prava sadržani u odnosu pojedinca i države u kaznenom postupku i modelima kaznenog postupka kao i povijesni razvoj te grane prava. Temeljnost pristupa pokazuje okolnost da povijesni razvoj obuhvaća prikaz kaznenog postupka u svim značajnijim povijesnim razdobljima u kojima su razvijani temeljni povijesni oblici akuzatornog i inkvizitornog kaznenog postupka kao što su stari Rim, srednji vijek od 7–13 stoljeća, te kontinentalno pravo po IV lateranskom koncilu, nakon čega slijedi prikaz nastanka konačnog mješovitog modela koji danas, u pravilu, prevladava u svim sustavima. Osim opće povijesti kaznenog procesnog prava, autorica je obradila i povijest slovenskog kaznenog postupka od jugoslavenskog kaznenog postupka nakon drugog svjetskog rata do slovenskog kaznenog postupka i njegovih novela.

Drugo, treće i četvrto poglavlje predstavljaju glavnu materiju teorije kaznenog procesnog prava: temeljne pojmove, načela i subjekte te sadrže sve sadržaje koji su potrebni da bi se savladalo suvremeno kazneno procesno pravo i kazneni postupak. U drugom poglavlju, nalazimo razradu temeljnih kaznenoprocenih pojmova kao što su kazneni postupak, procesne pretpostavke i subjekti te kažnjivo ponašanje u materijalnom i procesnom smislu. K tome ovo poglavlje pokazuje raskošno kaznenoproceno znanje autora Primoža Gorkiča koji razvija i obrađuje različite teorijske konstrukcije koje su vladale slovenskim kaznenim postupkom te su se međusobno sukobljavale i nadopunjavale, a koje su razvili najveći procesualisti naših krajeva kao što su Dimitrijević, Vasiljević, Bayer, Damaška, Kobe i Zupančič.

Treće poglavlje bavi se pravnim načelima kojima se rukovode zakonodavac tako i subjekti kaznenog postupka, a koja se odnose na progon (oficijelnost, optužno i legalitet), konstrukciju postupka i osobito glavne rasprave (traženje materijalne istine, istražno, raspravno, slobodnu ocjenu dokaza, neposrednosti, usmenosti, javnosti, ekonomičnosti, zabrane zlorabe procesnih prava) te krovno načelo pravičnog postupka.

Vrlo opsežno poglavlje u knjizi, četvrto, odnosi se na sudionike kaznenog postupka. Posebno treba istaknuti ispravan izbor da se kao prvi i najvažniji subjekt kaznenog postupka obradi okrivljenik, a zatim tužitelj, sud i žrtva. Ova ispravna perspektiva često se gubi ne samo u javnosti nego i u udžbenicima iz kaznenog procesnog prava. Prava, položaj i svojstva okrivljenika vrlo su temeljito obrađena i uključuju sve suvremene normativne i teorijske sadržaje. Nakon okrivljenika se obrađuje njegov procesni pomoćnik branitelj. U potpoglavlje o tužitelju kao drugoj stranci u kaznenom postupku, autor Zvonko Fišer ispravno je uključio sadržaje o kaznenom progonu, različitim vrstama tužitelja, organizaciju i funkcioniranje državnog tužiteljstva te smjernice u procesuiranju počinitelja. Zatim slijedi poglavlje o kaznenom sudu, a koje također obrađuje načela sudske neovisnosti i nepristranosti, stvarnu, mjesnu

i funkcionalnu nadležnost, rješavanje sukoba nadležnosti te procesne odluke sudova. Suvremenost ovog znanstvenog djela uz poglavlje o pravima okrivljenika dobro pokazuje i poglavlje o žrtvi i oštećeniku u kaznenom postupku a koje sadrži sve novine koje su uvedene u zadnje desetljeće kao i procesne probleme i tenzije koje su njima uzrokovane.

Peto poglavlje odnosi se na prisilne mjere koje se u kaznenom postupku mogu primijeniti prema okrivljeniku kao i drugim građanima. Ono se bavi represivnom naravi kaznenog procesnog prava i obrađuje materijalnopravne i procesnopravne garancije koje moraju biti ispunjene za njihovu primjenu, a koje u pravilu imaju ustavnopravni temelj odnosno ograničenje. Poglavlje sadrži sve kaznenoprocenjske mjere iz slovenskog kaznenog postupka koje su temeljito i sveobuhvatno analizirane.

Šesto poglavlje pokazuje da su autori iz teorijske analize prešli i u pozitivnopravnu analizu te su obradili tijekom kaznenog postupka kroz pojedine stadije, ali ne samo kroz puku analizu odredaba slovenskog Zakona o kaznenom postupku, već kroz temeljitu teorijsku analizu. Tako se predkazneni postupak analizira prvo kroz sve povijesne modele kaznenog postupka, a tek onda se prelazi na slovenski predkazneni postupak. Na isti temeljiti, promišljeni i kritički način se pristupa i analizi i prikazu drugih stadija slovenskog kaznenog postupka: istrazi, nagodbi, međupostupku, glavnoj raspravi, te postupku o pravnim lijekovima.

Da se radi o vrsnim kaznenopravnim znanstvenicima govori činjenica da autori zauzimaju kritički pristup o brojnim problemima i zakonodavnim rješenjima u kaznenom procesnom pravu što je neizostavni dio svakog znanstvenog rada. Iako je materija kaznenog procesnog prava u Sloveniji više puta obrađivana u različitim knjigama, nema nikakve dvojbe da ova knjiga zbog svojih svojstava koja sam uvodno objasnila i kritičkog pristupa obradi teme predstavlja visokokvalitetan znanstveni rad koji predstavlja značajan doprinos znanosti kaznenog procesnog prava u Sloveniji.

Knjiga je namijenjena studentima, praktičarima, znanstvenicima i svim drugim stručnjacima iz kaznenog procesnog prava kao i široj javnosti koja se želi upoznati sa kaznenim postupkom. Zaključno mogu potvrditi da se radi o znanstvenoj knjizi koja je na vrlo temeljit i kvalitetan način obradila materiju kaznenog procesnog prava te da predstavlja kapitalno djelo u ovom području u Republici Sloveniji. Stoga treba čestitati te se zahvaliti autorima na realizaciji ovog velikog znanstvenog poduhvata.

prof. dr. sc. Zlata Đurđević

Zagreb, 6. marca 2019